

Pridplata

na cilu god 1 fr.
na pol. god. 50 n.
Za stranu zemlju
1 fr. 25 nov.
Izlazi svake dru-
ge nedilje u
Četvrtak.

BUNJEVAČKA I ŠOKAČKA VILA.

List za pouku, zabavu i gazdinstvo.

Oglasi se prima-
ju po navadnoj
cini. Rukopisi ne-
ka se šalju u na-
plaćenom pismu.
Dopisi bez podpi-
sa se neprimaju.
Dopisi se nevr-
ćaju.

God. III. U Kalači

U Četvrtak 31. Srpnja. 1873.

Broj 19.

PRESVIETLOMU GOSPODINU,

BARTOLU LEGATU,

tršćansko-koparskomu biskupu, 29. lipnja, 1873. radostni Tinjanci.

Pa Ti dolje i u naše strane,

Pa Ti dodje, oče! u Tinjane,
U Tinjane domorodno sielo,
Dje Te zrimo harno i veselo!

Zvuči dakle struno iz Tinjana

Po svih krasnih jugoslavskih strana',
Krilom „Vile“ raznosi nam nadu,
Da ju željom rodna braća znadu.

Rujnom zorom apoštolah prvi'

U hram Božji svako srce vrvi,
Da poreda molitve k oltaru
I zahvali Svevišnjem na daru.

Iza željnih, iza kratkih lieta',

Dobri oče! kad i k nam došeta.
Oj ukriepi ukriepi u vjeri nam nadu
Našu radost, našu djecu mladu!

Blagoslovi sve nas nadpastiru

U ljubavi i Hristovu miru,
Da sprovedšim kratke žića dane
Slava rajskog veselja nam svane!

Iz tinjanskih vrletnih krajeva'

Sin ljubavi dikom rod oblieva,
S ponosom ga svako oko gleda
Pa i Ti ga u slavi nasliedi.

Dok je hrama Božjih spievah puna,

Hrama svetog Jude i Šimuna,
Nad njim zvezde neba slovinskoga
I Tinjanah srca hrabrenoga:

Nestaj žiti gode Nestorove

Već daj sliti k starim želje nove:
Usred nas i usred stada Tvoga
Zdravlje, radost poklon Ti od Boga!

S. S.

KAKO DA SE ŠKULARIMO!

Od kako je sviet postao, od ono doba uvijek ostaje istinom: da onaj vlada tko je mudrii i vieštiji riečom jači, a slabii mora da službuje. Jel da prava snaga ne sastoji u tielu već u duši, o tom se može lahko i najprostii čovjek osvieđočit ako pogleda: kako dečak od 12—13 godina deka dva uzorna konja, ili tira i četiri vola. Našim dobu je dopala sriča, da mu ova istina pred umom zasja ko sunce na nebu. Za to je da se ljudi tako taru i staraju da otvore što više škula.

Ni je tajit, da smo mi slaveni i u upoznanju ove istine najposliednji, košto se ni ono neda zanijekat: da su naše obćine najsiromašnie, jel su najvećma zapletene, i to sve zato: što naš jezik, govori samo koj kako pop, i učitelj, jedva što bilježnik a gotovo nikako sudac, Solgabirov. Ako nam se ovako malo poštiva jezik, nemojmo vierovat, da se boljma štima narod, i to sve zato, jerbo su se naši sinovi koji su izučili, od nas odstranili. Ako pak za te nemari, tvoj rodnji, kako da se o tebi pobrine tudjin? Dakle žalostno je vidit da u našima obćinama, i onde gdjeje uvidjavnost, do naši glava dospila, riedko naći toliko škula koliko bi triebalo, a još riedlje toliko i takvih učiteljah koliko i kakvih bi želili. Škule nemogu zidjati, i u te učitelje umiestjat, jel nemaju novaca, a domestika već tako je narasla, da se gotovo s državnom daćom izravnila. Gdje gdi se ipak prisili pak se škula sazidja, i platja naravno miserna za učitelja ustanovila, mjesto se glasa u novina, jedan i triput al učitelji se ne javljaju, jel ih je malo na broju, ta kako nebi ovako bilo, kad narastjaja nema. U kalačkoj preparandii nema nijednog, u Bajskoj, neznam imaljih 10

u sva tri razreda? pak ako ih ima, buduć narodnog duha nigdi u njih neulivaju, već ako bi se gdje koji pokazao, togkano u sried ljeta oganj, svi se strću pak ga guše i gaze, da se kakogod nerazvie, jel se boje: da će postat plamenom pak će u njemu izgorit magjarstvo; i u ovoj bojazi vole: da bunjevac i šokac gladuje i žedjuje u crkvi za slovom božjim, u škuli za naukom. Najbolje će biti i ognjište bunjevačko i šokačko izbacit, pak onda neće želit da im se duševno jide i piće spravlja. No da ćemo ovako smanjkat, o tom netrieba dvojit. Al poklem je Bog ulio u grude naše ljubav života, pak i donle dok se neuništimo, da prosiacima nepostanemo, i tako drugim narodnostima na vrat neapanemo, usudjujem se onih pozornost, koji bi triebalo, da se i za nas staraju svratit, na jedan način, skojim bi se moglo i našem dvostrukum siromaštvu pomoći. Naravno da je ovo sriedstvo skojim bi se samo u nuždi moglo pomoći donle dokse naše nemile okolnosti nebi okrenule na bolje.

Svak znade, da je zakon škulski odlučio: da se u jednu škulu, pod ruku jednog učitelja, neda više od 80 diece, nitko netaji, da je ovo mudra odluka, i po diecu i po učitelja, al pitamo gdje su te obćine, koje bi mogle ovo izvesti prama slovu zakona? Da je malo ovakih slatvskih obćina o tom nedvojim, a da više ili baš i po 200 diece u jednu škulu sabit, nije spasonosno ni po učitelja, ni po diecu, ni u pogledu zdravlja, o tom neće itko dvojit. Dakle štase navadno čini? Znajuć da ako bi diecu u škulu uganjali, tebi i učitelju i dieci dodijali zaoto o tom, da se dieca u škulu izkupu ne razbijaju mnogo svoje glave popovi, još manje učitelji, a najmanje poglavari. Dosljedno dakle ne biva drugo: već da se u naše obćine useli nemarnost, pak još i oni izostanu iz škole, koji bi tamo povoljno mjesto dobili. A poklem ova-

zkvh.org.rs

kim neredom kada dva dana diete polazi škole, a 5 izostaje, ni učitelj nema nade, da bi mu se njegov trud o izpitu opravdao radostnim uzpjehom, zato baš nekada štrange ni s onom diecom, koja mu se kad i kad pokazivaju u škuli Dali će biti dakle čudo, ako se skoro neće naći čovjek za syndikusa za birova ili poglavara? Dali će biti izbornika slavena kada zakon odredi: da izbornik sam upiše ime onoga koga želi za poglavara ili poslanika? jel neće biti ko da znađe čije ime zapisat, ili zapisano proštit.

Ovom zlu po mojem mnienju, moglo bi se donikle tako pomoći: ako bi se vrijeme škulsko za razrede podielilo ovako: da bi jedan razred prije a drugi posle podne poučavan bio, tim načinom triebalo bi prvo manje učiteljah, drugo manje škula, i nastalo bi manje tereta za obćinu. Ipak ako bi dieca skrbno škulu pohadjala, svaki razred u svoje doba, sjegurno da bi više naučili, no što sad nauče. A ljudi bi više koristili od svoje diece imali i u svojem poljskom radu; što u svakoj naredbi valja pred očima držati, budući da je ovo stvar baš ko i škula potriebna. Dočim bi obćine postale ovakim učiteljem platju uzvisiti, pak bi on od siromaštva oslobodjen boljma uz svoju zvanju prionio.

Na ovo sriedstvo smoje strane samo prstom upirem, strukovnjaka je poso razsuditi: dali bi bolje bilo, nego je ovo što ga sad samo želimo, da je po svaki 80 diece po jedna škula i jedan učitelj? Njihov je poso ovo sriedstvo u methodiku tako umjestiti: da bude napridak, veći no što smo ga dosad vidili. Samo ih molim da izprid vida negube, žalostno stanje naših obćinah, a još žalostnije učiteljah, drugo da nećemo time naš puk ubaviestit ako ćemo svakojake nauke na škole pučke natovarit; ovim načinom prolazimo ko oni putnici, koji u kratko vrijeme mnogo gradovah pritrču, pak najposle jedva se znadu opomenit, da su u kojem bili.

U pučkoj školi prvo trieba da se vjera, drugo štivenje, treće pisanje, četvrto računanje nauči, a peto je ono što se po svakoj struci nauke trieba da traži, t. j.: da se u dietetu umovanje, mišljenje razbudi; našto ga najshodnije jezikoslovje navadja. Pak ako smo u sve ovo diete uveli i u njemu nagon štivenja uzbudili, nemojmo se za drugo brinit, on će iz novina i knjiga sebi potriebne druge nauke nabavit. Ako se više tovari na kola no što mogu podnet potaru se, pak nedospijemo na vrijeme tamo kuda smo težili, dobro je nezaboravit, što latinski pjesnik kaže prosudit: quid humeri valeant.

D O P I S I.

Šiofok, 10-og Srpnja. Budući je čovik za osobeni i društveni život stvoren, to imamo dužnost: ono što smo mah po se ili ljudstvo liepo, koristno ili potriebno ma gdje našli izneti na vidilo, da se nabavi prilika ovečavati svoje izkustvo i onima, kojima nije tako služila srica da su mogli sve to čuti ili viditi; zato za povoljnu okolnost smatram, što imam prigodu u vašem Listu ovoj mojoj dužnosti dostaćiti, i oao što me na mojem dalekom putu potakne opisati. Okolnost prijateljska me je s puta na jedan čas svrnula, i tako se sgodilo da sam se iz Pešte Balaton Furedu naputio, tkoj je već više strana naše mile domovine uzeo na oko tome nije nužno kazati: da mi imamo mnogo takih vidika, koji i oku ugadjaju i srce razveseljavaju; al kad našu otačbinu s pozorišta gospodarstvena prigledamo, onda moramo istini za ljubav očitovati, da je stolnobiogradska župania prvo misto zauzela. To vam netrieba kazati: da je zemljište piskovito, al najblaženie prirode, budući da svake vrsti litiinu radja, i drvo odgojava. Pa štoje zemljište pogodnie, to su gospodari (zemljodilci) pomnjivii zemlje redovno tore, i skrbno dobro sastavljenim plugom oru. To je već poznata stvar da su u ovoj županii posjednici ponajviše velikaši. Al to nije svakdi poznato: da ovi vode znanstveno svoje gospodarstvo, radi čega su ne samo učene i izkušane činovnike za svoje gospodarstvo nabavljali, već to i sami proučili, milina je dakle te zemlje sad gledati, kad se na njima

prividjaju puni zrili pšenice vlati, uz ove pične trave, liepo uređjena diteljina, mišling, ripa burgundska, krumpir i mnog kokuruz, najmanje je zobi, vidio sam plodne pašnjake, i kitjene livade, u kojima je dična i šumegska župania. Toje osobito što mi se veoma dopadalo: što su ovi posjednici već prije 60 godinalh uvidili: da nakoliko nastaje potrieba da se široke i duge šume izkrče prid plugom, na toliko valja sve granice i duži svojih zemljišta priko i uzduž drvljom obrubiti, da se ono štoje za oganj, alat, i mili hlad nužno, što prije naknadi, ovi su svoje gospodarstvo tako uredili da jim unuci u tom nemagade, u čemu su didovi obilovali, po livadam i njivam u redu, a po pašnjaci u čoporci su nasadjena mnogovrstna drva. Istina da su ovi velikaši u tom ostali slični drugim ljudima: da su ravne niže i višlje sebi izkrojili, a za bivše podanike brdine ostavili nije baš po svuda jednako, imadu i poljodilci lipe zemlje, i premda još nisu naučili, da je drvo na pašnjaku ne samo zato nužno što živini i čoviku ugodan hlad razkriljiva, već zemljište od zime i žestine brani, pak joj plodnost zaštedljava, i pak to valja očitovati, da su jim njive dobro uređjene. Litine premda nisu guste, al zrnom će biti plodne. Kukuruz je ovde zaosto, al se lipo kreteje i ako nas jesen neprivari, to može sadanju nadu nadići; znamenito je, što se u ovom okolišu liepa marva i uzoriti konji odhranjivaju.

Stari rodoljub.

U VJERI UTJEHA U NEVJERI ZDVOJNOST.

iz kranjskoga, prekrojio A. Kuzmiak.

Da mi pričuva od svoje zaslužbine svaki mjesec barem 4 fr. to bi jih bilo u dva mjeseca 8 fr. a 18 fr. samabi nekako stisnula, za ostalo valjda bi počekao: tako računajući dodje kući, gdje ju djeca radostno izgledavaše i u susret joj dotrčaše, pripovjedajući, da su ustala obukla se i pobožno molila. Čuvši to mati proplače, a djeca sklopiv ručice za tužu Majko! majko, neplačite, mićemo biti dobra, moliti i raditi ćemo, pak nas bog zapustiti neće. Jednauast ljetni dječak preda materi u naručju noseću Ljubicu (što bijaše ime najmanjega djeteta), koja ga srčano prigrlji, te odu u sobu.

Jeste li gladni? Brzo ću nješto skuhati, a ti Radoje reče jedanaest godišnjem dječaku, pripravi pisariju, pisati ćemo Janku u Beč. Dječak radošću spremi pisariju, pokuša na maloj kartici pero, te jedva čeka iz kuhinje mater. — Sjedi Radoje za stol, a vi ostala k peći, da mu ne drmate. Razredi mati, primiv Ljubiću na ruke, pošto bjahu sgotovljeno pojeli. Sada piši: dragi sinko! — Jesam, — što sada? upita Radoje, a mati mu srica reč po reč, svu nevolju, koja ju nemilo progoni, proseč sina, kako samo mati prositi može, za pomoć. — Sad pak još jedan put ljepo i razgovjetno pročitaj, a zatim hajd u školu, po školi pako skoči na poštu. Pismo još ni dopolovice pročitano nebijaše, kad nut otvore se vrata, a na nje stupi star mladić ili bolje rekuć mladi starac, bleđa lica i upalih očiju, poderan i zaprljan, koj težko dihajuć jedva se dovuče do peći, gdje sjedne na klupu nerekav ni reći. Djeca kameničena nenadanim gostem, potrče k materi, koja okameniv se izbuli oči u dosljaka neznanajuć vidil pravo ili me.

Za volju božju! jesli to ti Janko? upita plaho stupajuć bliže, na što joj Ljubica u naručja zaplače, preprav se nepoznata lica. Tužna mati što da začme? Djecu pošalje u školu, a Ljubicu odnese u drugu sobu, a sama vrativ se reče: Za volju božju! što ti je? — Bolesan sam, u Beču bijah u bolnici, a sada me evo kući, valjda će mi promjena zraka zdravlje nadoknaditi, pustite-li me pod krov, što ako ne, onda . . . Probledi oči mu zabliztnu, očitujući zdvojnost izkvarenosti. Sinko, sinko! Što misliš? Vidiš, kamo zavedo bezvjerstvo! Ova bolest, to tije plod tvog opakog života. — U dobar čas, da si me posluhnuo, nebi sada tako izgledao, no, ti si se izmjehavao iz nauka matere svoje, ko da bih ti zlo željela. — Prosim, vas odlazite stimi bajkam to vi možete prostu mužaku bajati, a ne meni, koj više znam, nego pop, jer gdje je on bio, a kuda sam ja hodio, a tko je toliko

sveta prošao i iz tolikih pećih kruha jeo ko što ja, taj sigurno takovim ludorijam vjerovati neće. Takova vjera je samo za babe, kao što ste vi, pametan čovjek popovskim izmišljotinam neće vjerovati, to se varate.

Mati za joče, te bila bimu pokazala vrata, da traži zdravlje, gdje ga je pogubio, da joj se nesmilu tužno njegovo stanje, padajuć se, da će ga valjda ta bolest i njezini nagovori malo pomalo na pravi put dovesti. Zamuknu oba, poslije duge stanke prekine Janko tišinu. A gdje je otac? — To pitanje i opet raztuži udovu, no osrčaniv se izpriporvjeđa mu sve potanko do kraja, kako je otac umro, u kolikoj je nuždi sada, kako je u njega ufanje polagala, kako su mu upravo pisali, no sad vidi zabadava, on bo bi radje zasluženo u grlo slijao nego materi pomogao. Ta joj nada izčežla. Kamol ću sada? Da si barem ti dobar, do mala bi ozdravio, te bi se složnim silami već nekako iz ove nevolje izvukli, ali tako, — o bože! gospodine, — budi tvoja volja. Doprši, gledajuć put nebesa i sklapajuć grčevito ruke.

Pripovjest materina nemilo se kosnu, pred sebe gledajućeg Janka, koj čuvši za bogataša, škrine zubmi, te dignuv grčevito pjestnicu zagrozi se. Novac! — novac! — tko toga ima, taj ima sve! Pa zar je to pravedno, da ga njetko i preveć ima, dočim da mi stradamo? Nismol i mi ljudi ko i oni? Neimamol isto pravo k dobru što i oni? Tko nam ga može uzeti? Zar bogataši? Oho! počekajte trošku (malo) znamo već i mi dalje od nosa, svi ćemo se uzdići, pak udri po bogataših, ako nam se uzprotive, dolje sujimi! — nek jih vrag uzme! Jednakost hoćemo i jednakost mora biti! Ako nas nadvladaju, dobro, neće nam se trebati barem samim ubijati. Neznam zašto da živimo ovako, radje u vodu — pak svemu kraj — Još dalje bi nevrednik slično fantazirao da ga nije plač i lelek materin ustavio. O sine! sine! alaj ti se mješa. — Zar se nebojiš boga? Zar ti neznaš, da poslje ovog kratkog trpljenja ćeka nas vječno veselje? Neznas li, da sedma zapovjed božja veli: neukradi, a ti hoćeš, da razbijaš? Nijel te strah mukah paklenih? To li si od mene naučio?

Ha, ha, ha! opet lari fari. Izmišljotine bogataške, samo da jim blago sigurnije bude, al čekajte, blizu je vreme gdje će odzvoniti proždernihom, ha, ha, ha!

Eto kako bunca siroček u svojoj gluposti tražeći utjeh, kad ju u vjeri naći nemogaše jerbo ju neimadjaše, nego u novcu, razbojstvu, otimačini, ili samo umorstvu. Što da nato reče pobožna mati? Pokrije si obraz, te zaečili kao sinja kukavica, proseć boga, da se smiluje njoj i njenu zabudljetu sinu — sad istom opazi bezvjernik, da ga je strast preuzela, tresuće se kao šiba od same jarosti. — Janko je bio prvorođenac, toga radi i osobito od roditelja ljubljen i podučavan, a kašnje i u domaću školu pošiljan. Svršiv tri razreda, dadu ga u bližnje švabsko selo u klobučariju. Došav tako trinaest godišnje djetu u krug opakih ljudi, izopači se napokon i samo. Prošlo li je koju nedilju u crkvi, il se prije ili poslije jela prekrstilo, pak u petak mesa nečelo, toga iz smejahtu, svećem nazivahu i starim babam pripodobljahu. Dok napokon ravan njim nepostane. Navršiv dvadeset godina dodje kući k novačenju. Tu po nauku svojem izmije sve ljepu i bogoudgodne navade i običaje, prisposobljavuće jih najružnijim stvarim, te se tako zamjeriv oteu i materi, otidje od kuće, s namjerom, da se nikad više nepovrati.

Sada dodje u Beč, gdje je svake vrsti ljudi i obilje opakih knjigah, koje mu dokraja okuže dušu i tjelo, te žizeć po nauku. Što je sada, to je, a po smrt kraj, oboli, kako ga oto vidismo.

Vjera mu je izvor laži, razbojstva, oholije i samoubojstva. Ako ti mene neugrižeš, ugrišt ću te ja, to mu je lozinkom.

Naš Janko i slični mu, rade po vas dan, pače i praznikom, a tako zasluženi novac potepu na bogomrsko naslode, kakove se samo u izkrvarenom svjetu naći mogu.

Gospodare si gledahu posvaditi, kao protivniko njihovoj sreći, želeć manje djelati, a veće dnevnicu vući, što bijaše uzrokom vjekovitu neniru i svadje između gospodara i

njih, jer to je naravno, da vatra većim plamenom buktu, kad se neprestance podpiruje. Eto takovih je mislih i naš Janko, koj s trošiv opakim si životom zdravlje, dovoku se kući, da ili u promjeni zraka ozdravi, ili ako ga nebi domari pristojno primili, da si sam kraj kukavnu životu učini. Tužan li je takov čovjek, al je još tužnija duša onoga, koj natu stazu života dovede puna nade mladica. Bolje bi mu bilo, da si objesi o vrat kamen mlinski i da se strovali u dubljinu morsknu. Ovakova odsuda izrečena Spasiteljem sveta, čeka svakoga zavoditelja mladeži.

(Sliedi.)

M I L O S R D J E.

Udari jednoč u selu G. u kućicu uboge jedne obitelji grom, koja sva i izgori. Mala uboga obćina složno prione u pomoć, čimgod je mogla, a njezin paroh Spasoje opisa odslutnom u glavnom gradu vlastelinu tužno stanje pogorele obitelji.

Spahija dade parohu po svome dvorjaniku odpisati: da on nije kadar od svojih dohodaka tu pomoći, pa i nije priviknut u brige svojih kmetovah se pačati; nu, hoće li g. paroh u toj nevolji sam pomoći, slobodno mu budi kod njegove gospoštije pogorelcu izpravu za nevoljnika zaiskati.

Što je spasoje i onako slutio, te je već i gotovu molbu u to ime dao, znajući, da se vazda voli pogorelnica nego gotov novac dati.

Nu tko sad da to pismo naokol nosi i novce pobira? Pogorelci bijahu stari ljudi, a obćinari sama bogćad, koja je samo ono imala, što si je svaki dan prislužila.

Ne bi dakle druge, već Spasoje ode sam moljakati i dare pobirati, i zaisto bog pomože tome revnom milosrdnom svešteniku, te sabere priličnu pomoć.

Vratjajuć se kući, stiguo ga na putu spahija i primi ga u kola. Tu Spasoje pripovjedanja tako spahije srcem pokrenuše, da je i on u pomoć dobrano novca dodao, kojimi je paroh onim starim pogorelcem ne samo novu i to liepšu kućicu sagraditi, nego s preostalim novcom i munjovod na selsku crkvicu metnuti dao.

Zaisto blaga požrtvovnost, nasliedovanja vriedna!

M. N. M.

PUKU ZA POUKU.

(od bb.)

D.) M l i e k o. Neprocjenljivo sredstvo — kod svako otrove osobito pako kod rudnih tvari kao: sićana, sumpora . . . je najglavnije sredstvo. — Tu je bolestniku toliko mlička piti, da mu se prelieva iz grla, moraju se takodjer obložci mličkom namočeni na dolnji kraj tiela poimeuco na trbuh metati. Mlieko je mršavim i suhim ljudem najbolje pomagalo domoći se debljine, nu i djeci veoma koristi proti sušici, samo netreba jim sasma čista mlička davati, nego s vodom s mješana.

E.) K a j m a k (v r h u j e, s k o r u p) m a s l a c, u l j o. Sve to upotrebljava se za pomast. P'aziti je, da sve ovo svežo (friško) bude, jer kada mast ostari ili ikrenjasta postane, tada prestane biti ublažujućim sredstvom te postane podražavajućim. Starom bo mašču možeš kao španjolskim muhami kožu na tielu upaliti, a želudac na povratak prisiliti. Kada se za liek rabi nesimije biti soljena. Ako te spopadu unutrašnje boli, krčevi, silovita stezanja mišica, tada-podugo mlakim maslom ili uljem tielo protari. Ove masti istu skoro usluzbu čine kao i razne sastavljene apotekarske masti. Za opekotine spurenja iliti sažog, osobito ako je gornja koža nabula, ako je velika površina tiela opečena ili je to kod nježne djece, tada za olakotiti velike boli uslugu čini mast koju ću malo poslje napomenuti. Poznato je mnogo slučajeva, gdje su takvom nevoljniku iz neznanja raki-ju, sapun i druga jedka sredstva na ranu metali, što je za sobom trašno trzanje a najposlje i smrt povuklo; zato u takvih prečnih nezgodah netreba oklievati, nego se odmah

na posao valja dati. Mast se ta ovako priredjuje: Uzmi dobra uljikova ulja (a ako toga nebi bilo tada se posluži lanenim), bielanjka od jajeta i kajmaka i to sve u jednakih dielih dobro smiešaj i time odebelo na krpnu namaži te opečena mjesta obložiti. Često na novo tralju maži i na bolno mjesto privezuj. — Kod otrovanja nemože se dosta preporučiti, da se ulje i maslo s vrućom vodom pije, koje možeš pijenjem mlička izmjenjivati to svaki četvrt sata po 1 zdjelicu. Bademovo, makovo i laneno ulje istu uslugu čini. Ako te stršeš, osa, pčela ili koja druga otrovna baguda ujede, neima ti boljega, već da dotično mjesto odmah jedan četvrt sata uljem ili mliekom tereš. Dapače kod ujeda istih otrovnih zmija pokazalo se je to dosta blagotvornim, nu valja ne samo otrovano mjesto, nego i cijelo dotično udo neprestano vrućim uljem protirati. — Zečje salo rabi se za proteranje nazebina i to se jutrom i večerom friško namaže, a i preko noć namazanom tim krpom obložiti; ako je ruka nazebila, tada namaži iz nutra tom mašćom rukavicu i preko noć na ruki drži.

Osim toga ima zečja mast osobitu liekovitu moć proti guši. Pospješuje takodjer zrenje mozulja i podkožnjaka.

K O L E R A.

Novo svidoebe su nam stigle o koristi onog lieka, što je u 18 br. označen bio, za strogu dužnost smatramo točno opisat kako se opravlja da mu, koristivost ne propane. Količoka zavisi od potreboće. Valja uzet jednu miru. Alkohola, pak onda istu toliku miru kamfora, koji treba da se u tom Alkoholu raztopi, ako se nebi mogo raztopit onda, znamenje bilo da Alkohol neposiduje dosta snage, najsigurnije je u liekarnici dati opraviti. Ovako sastavljen liek u mah kako se kolera pokaza mah u kakoj slici bez oklivanja, neobhodno valja ga upotriebit ovako: Ako je vrućina onda na suncu drugie na ognjištu valja malo bočicu razgrijat, pak onda na jedan grumečak sladora šećera bilog 24 kapčice pustat iz bočice, i tako nakvašen grumečak sladora bolesniku da sagriže dat: ako bolest nije odpustala kasnije istim načinom nanovo treba bolesniku dati, od tog lieka — ako bi pak grčevi vilicu mu stisli usta silom otvorit, i nakvašen grumečak umjestit, ovim liekom će se bolesnik dobro pokriven razgrijat, i znojiti, kada će sve nemile posledice pristat. Ako bolesnika grčevi more dobro je ovim liekom komad flanela nakvasit i na trbu metnit kojim načinom će grčevi oduminit.

Ovaj liek velikim uspjehom je uporabljen u talianskoj već prije više godina po glasovitom liečniku Dr. Rubini.

Al nije nam slobodno propustit i ovaj drugi liek priobit, koji se u ovom okolišu radostnim uspjehom uporablja: u jednoj ici vinovice pripečene rakie špiritusa treba raztopit tri lota kamfora, ktomu dodat šest drackma — Liquor. anonid. mineralis Hopfanni i devet kapi Laudani puri, naravno u lekarnici apoteki, gdje to znadu umjetno tako razdielit da se od ove množine pripravi jedna pola ili samo četvrt. Pokaže se nakom kolera, mladjem 14—15 a stariem 24—25 kapi na grumečku sladora se dade, al u taj čas da je već gotova i vruća thea od zovnog, lipovog cvata, ili titrice skuvana, od koje u mah na ove kapi neka popie bolesnik jednu šolju, ovo uzimanje valja opetovat svakog četvrta sata dok se bolesnik nepoče znojiti, koji treba da je uvijek pokriven. Ako pak navale grčevi, te valja odaljvat vrućim piskom, mekinjam flanelom, ili čojom.

NOVINSKI GLASI.

— Peštanski niemačke novine raznose glas: da će se hrvatski Sabor na dan 25. kolovoza sazvat. I da će čast banska za vrieme Saborisanja pri osobi G. Vakanovića namiestno ostati. Treba da je vješt državljanin koji će da pogodi, na kojem listu ustava parlamentarskog se nalazi

ono načelo: po kojim se upravlja hrvatska?

— Nj. Veličanstvo Presvietli kralj, druge polovine miseca Rujna kani pohodit u Petrogradu Ruskog cara.

— Car Villim doći će u Beč na Svjetsku izložbu o kraju Kolovoza.

— Turci zahvaljavaju onim kršćanskim vladam, koje su ih u srodnom neredu, i okrutnosti branile. U Bosnii, i Bulgarii hajdučke čete snuju koje robe, i ubijaju ljude, kako vele da si saberu novac, koji im treba, da mogu spasit, musulmanstvo. A vlada skrstila ruke pa mirno gleda jerbo na više miesti i vojnici se pridruže razbojnikom.

— U Španjulskoj parlamentarska vlada je doplovila do razsula. Donle su razvijali pučku slobodu, da su opustili sve na čem se vlada osnivala. Sad su već počeli rušit crkve varoške kuće, i tvorinare, plinit bogate gradjane, i umarat, sve u, kom se mozag nevrtili, Vidise da nemaju kralja, al nemaju ni zakona. Po gradovih su nebožni zasili kormilo da budu vodje obćeg rasula.

— A šta da rade slobodnomišljenici ako čuju: da franceski parlamenat kani vojnikom Boga predstavit, i njegovo štovje u četama nastaviti, pak zato nedilju za božji dan izvikat? svi će od jida popucat, i time većma u talianskoj i švajcarskoj biesnit, biti će pogreba bezbožni. Njevje majdan sad u španjulskoj. Što je zla to sad tamo hrla da se napie kršćanske krvi, i napuni džepove s tudji žuljevi. Danas već nitko nezna gdje je zakonita vlast?

— Persianski Sah talianskog kralja pohodio je u Turinu a koncem ovog miseca dolazi u Beč.

— Starogradišćani se tuže: da ih oblast turska siluje na podpise skojmabi se izjavilo: da oni koji su izbili nikakva nasilja ni su patili. Austrougarskom posriedovanju ni traga. Jauk Slaviana nenalazi pomilovanja.

G A Z D A L U K.

— Većina naših ljudi još bacaju na polje na guojište: kosti, lupine od jajah, crjenca i češnja luka, oraha i liešnjaka, a neznadu, da bi sve to na korist obratiti mogli.

Kosti, napose mastne govodske, mogu se, dok su iza prvog kuhanja još vlažne, na manje komadiće lahko posjecati, još jednoč dobro prekuhati, pa, kad se odatle juha ohladi, onu ozgo nabranu mast snimiti i u kući na koješta upotriebiti; pa tekar te drobnije kosti, kao i one gori pomenuite lupine u vatru davati, od kojih tvarih bude najbolji pepeo, za rubine pariti itd. M. N. M.

G. Ivan Mihalović profesor bajske preparandije sastavio je slovicu našeg jezika riečom magjarskom, ciena joj opredieljena u 1 fr. i 60 n. nada se: da će ovu knjigu mnogi magjari sebi nabavit, da se upoznadu s našim jezikom, bez kojeg nemogu u našim pokrajinama ni sebi ni drugom koristit.

TRGOVINA I OBRTNOST.

CINA RANE. Budimpešta 12. Srip. Žito ban. 81 fn. 5 f. 85—95 n. 86 fn. 6 fr. 45—50 nov. tisans. 81 fn. 5 fr. 90 n. 6 fr. 86 fn. 6 fr. 50—55n. Budimpest 81 fn. 5 fr. 85—95 n. 86 fn. 6 fr. 45—50 n. Stolnobiogr. 81 fn. 5 fr. 90 n. 6 fr. 86 fn. 6 fr. 50—55 n. — Raž 77—78 fn. — Ječam. 66—68 fn. — Zob 45—48 fn. 1 fr. 80—90 n. — Kukuruz banat. 80 fn. 3 fr. 45—55 n.

Novac. Dukat 5 fr. 25—28 nv. Srebro na 100. — 8 fr. 75 — 9 fr. 25 n.

Visina vode dunavske.

Budimpešta 28-og Srp.: 8' 9" nad 0. opada.

Požun 28-og Srp.: 6' 10" nad 0. „

Vrieme: Velika zapara.

Poruke urođništva.

Vukovar. M. P. J. Želja vam je izpunjena u br. 8. 9. 10. 16. drugie netriela zaboravit: da nije svašta za život što se rodi.